

УДК 339.378:004.9:334.722:502.131.1:614.8

Куріс Ю. В.

д-р техн. наук, проф., професор кафедри металургійних технологій, екології та техногенної безпеки, Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, одночасно здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності D7 «Торгівля», група БТЕз-1415м НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя, Україна.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ЕКОНОМІКИ, ЕКОЛОГІЇ ТА ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ

У сучасних умовах трансформації економіки торговельна діяльність і підприємництво функціонують у середовищі підвищеної невизначеності, що зумовлено цифровізацією бізнес-процесів, посиленням глобальної конкуренції, екологічними викликами та зростанням техногенних ризиків. Це актуалізує необхідність впровадження цифрових технологій як ключового інструменту підвищення ефективності підприємницької діяльності, забезпечення її стійкості та адаптивності до сучасних умов.

Проблематика цифровізації торговельної діяльності та підприємництва досліджується у працях таких учених, як К. Schwab, Е. Брунґґольфссон, А. McAfee, Н. Varian, J. Chaffey, а також українських науковців Л. Мельник, О. Колодизев, В. Гросул, І. Тарасенко, В. Прохорова, які розглядають цифрову трансформацію бізнесу в контексті підвищення ефективності підприємств, розвитку електронної комерції та інтеграції інноваційних технологій у систему управління підприємницькою діяльністю. Їхні праці присвячені питанням цифрової економіки, інноваційного розвитку бізнесу та формування нових моделей торговельної діяльності. Водночас посилення екологічних та техногенних викликів потребує подальшого дослідження цифровізації як інструменту забезпечення стійкого розвитку підприємств.

У науковій літературі цифровізація торговельної діяльності та підприємництва розглядається як процес впровадження цифрових технологій у всі етапи господарської діяльності, включаючи управління продажами, маркетинг, логістику, аналітику даних та взаємодію зі споживачами. Її основною метою є підвищення ефективності бізнес-процесів, оптимізація витрат, зростання продуктивності та забезпечення конкурентних переваг підприємств.

Цифрова трансформація охоплює використання електронної комерції, маркетингів, CRM-систем, автоматизованих логістичних рішень, цифрового маркетингу та технологій Big Data. Їхня взаємодія формує нову

модель функціонування торговельних підприємств, яка базується на швидкості прийняття рішень, гнучкості управління та клієнтоорієнтованості.

Узагальнена характеристика основних напрямів цифровізації торговельної діяльності та підприємництва наведена в таблиці 1.

Таблиця 1 – Основні напрями цифровізації торговельної діяльності та підприємництва

Напрямок цифровізації	Характеристика	Приклади застосування
Електронна комерція	Здійснення продажів через цифрові платформи	інтернет-магазини, маркетплейси
Цифровий маркетинг	Просування товарів через онлайн-канали	соціальні мережі, таргетована реклама
Автоматизація процесів	Оптимізація бізнес-операцій	ERP, CRM-системи
Аналітика даних	Використання Big Data для управління	прогнозування попиту, поведінки споживачів
Цифрова логістика	Управління постачанням і доставкою	трекінгові системи, smart-логістика
Платформна економіка	Функціонування через цифрові платформи	Amazon, Rozetka

Ключовими елементами цифровізації торговельної діяльності є впровадження інформаційних систем управління, розвиток онлайн-каналів збуту, автоматизація бізнес-процесів та використання аналітичних технологій. Особливого значення набуває інтеграція цифрових інструментів у стратегічне управління підприємством, що дозволяє підвищити його адаптивність до змін зовнішнього середовища.

Сучасні підходи до розвитку підприємництва передбачають широке впровадження інноваційних цифрових технологій, серед яких особливе місце займають штучний інтелект, хмарні обчислення, мобільні платформи, блокчейн-рішення та системи прогнозної аналітики. Їх застосування дозволяє суттєво трансформувати традиційні бізнес-моделі, забезпечуючи більш гнучке, швидке та обґрунтоване прийняття управлінських рішень. Використання технологій штучного інтелекту сприяє автоматизації процесів аналізу даних і прогнозування попиту, що підвищує точність планування та зменшує рівень підприємницьких ризиків.

Хмарні сервіси, у свою чергу, забезпечують доступність інформаційних ресурсів у режимі реального часу, що дозволяє оптимізувати взаємодію між структурними підрозділами підприємств, підвищити оперативність управління та знизити витрати на IT-інфраструктуру. Мобільні платформи розширюють канали взаємодії зі споживачами, сприяючи

розвитку омніканальної торгівлі та підвищенню рівня клієнтоорієнтованості бізнесу.

Важливу роль відіграють також системи прогнозної аналітики, які дозволяють підприємствам своєчасно виявляти зміни ринкової кон'юнктури, моделювати можливі сценарії розвитку подій та формувати ефективні управлінські стратегії. Це сприяє підвищенню адаптивності підприємств до умов нестабільного зовнішнього середовища та посиленню їх конкурентних позицій.

Окремої уваги потребує врахування екологічних і техногенних аспектів цифровізації підприємницької діяльності. Впровадження цифрових технологій дозволяє зменшити обсяги використання матеріальних ресурсів, оптимізувати логістичні процеси, скоротити паперовий документообіг та знизити рівень викидів, пов'язаних із традиційними виробничими і торговельними операціями. Таким чином, цифровізація сприяє формуванню більш екологічно відповідального бізнесу та відповідає принципам сталого розвитку [1, с. 5].

Крім того, цифрова трансформація підвищує рівень техногенної безпеки підприємств шляхом впровадження автоматизованих систем контролю, моніторингу ризиків та управління критичними процесами. Це дозволяє зменшити ймовірність виникнення аварійних ситуацій, підвищити надійність функціонування бізнес-систем та забезпечити безперервність операційної діяльності.

Таким чином, цифровізація торговельної діяльності та підприємництва виступає комплексним чинником підвищення ефективності бізнесу в умовах сучасних економічних, екологічних і техногенних викликів. Її впровадження не лише забезпечує зростання продуктивності та конкурентоспроможності підприємств, але й формує передумови для розвитку стійких, інноваційно орієнтованих бізнес-моделей, здатних ефективно функціонувати в умовах глобальної цифрової трансформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сергієнко, Т. І., Крайнік, О. М., Бережна, О. Р. Інтеграція показників якості товарів у системи онлайн-маркетингу та просування в контексті комерційного товарознавства та цифрових каналів збуту. *Актуальні питання економічних наук*, 2026. № 22. С. 1-17. URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/1414>.